

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:
belső farkasutczában 81 szám alatt.

Megjelen a lap hetenkint négyszer u. m. vasárnap, kedden, csütörtökön és szombaton.
Ára évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábos sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 kr., negyedszor 4 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

KIADÓ-HIVATAL:
Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, április 19-kén 1862.

(D) Ha a mai politikai helyzetnek valamiben hasonlatát keressük, úgy önkénytelen a chameleon jut eszünkbe, melynek tulajdona az, hogy oly szint veszen magára, a minő színű tárgy mellett foglal helyet.

Ugy vagyunk a mostani politikai fejleményekkel is, olyan színben látjuk azokat, a mily gondolkodásuk vagyunk annyira, hogy most már nem az események beszélnek, hanem mi beszélhetjük ki magunkat elemzésük által.

A béke barátjának éppen annyi reménye lehet ma az események fejlődésében, mint a forradalmárnak; azok, kik a pápa világi hatalmát féltik, éppen úgy vidulhatnak mint azok, kik mielőbb kívánnak a Középtengertől Adriáig egy Olaszország fővárosául látni Rómát.

Mindenkinek elég oka van remélni, mindenkinek elég oka kételkedni, s a napi politika oly érthetetlen ma, mint a végezet, s talán azért éppen oly érthetetlen, mert azok, kik azt vezetik, a dráma fejlődésénél éppen a végzetre is számítanak.

Garibaldi végig utazza Olaszországot, a nép mindenütt zajos örömmel fogadja, míg a nép hőse a gyászba vont velencei lobogóra mutatva, felhívja az olasz népet, hogy készen álljon, mihelyt az óra üt, követni őt a harcba, mely letépdi a gyászt Velence lobogóiról; és kevéssel előbb 30,000 olasz kérelmez a francia császárnál, hogy vonja ki csapatait Rómából, s bizza a pápát sorsára; hogy Olaszország fővárosához juthasson.

És im Napoleon császár haragra gyul, neheztel Victor Emanuelre, hogy országából ily kérvények küldetnek Párisba; haragszik, hogy Garibaldi körutát tesz, s nyíltan fenyegeti a pápát s Ausztriát; zokon veszi Ratazzi határozott köriratát, s a közte s az olasz király közti barátság fenmaradását ahoz köti, ha az olasz király rögtön megszüntet minden fenyegetődzést Velence és Róma ellen; megszünteti Garibaldi körutazását, s az általa tett toborzásokat, s gátot vet minden forradalmi nyilatkozatoknak.

Victor Emanuel azonnal válaszol, teljesíteni ígér minden kívánatokat, bebizonyítandó: mennyire becsüli a császár barátságát.

Nincs semmi baj, a béke biztosítva van; Victor Emanuel engedelmeskedik, s csönd lesz, mert Napoleon csöndet kíván, aggódván a francia papok és legitimisták mozgalmait, Ausztria és az apróbb német hatalmak véd- és dacszövetségi híre, Poroszország túlconservatív magatartása, és Ausztriához lehető közeledése miatt.

Az ember e gondolatra a béke párnájára hajtja fejét, de egyszerre minő hang riasztja fel?

A vén Palmerston megszólal, látja az időt közeledni, hol a pápa világi hatalma végét éri, mely hatalmat a gondatlan kezelők, az öreg lord állítása szerint, minden népszerűségéből kiforgattak. Üdvözlí Olaszhon jövőjét, mely azon nagyszerű programmal teljesebbé áll, hogy Olaszország szabad és egy legyen a Középtengertől az Adriáig. Elmond minden jót, a mit csak egy olasz szíve kíván; intervencionnak nevezi azt, hogy Napoleon katonaságot tart Rómában, s óhajtja, hogy húzza ki sergeit onnan.

És im Garibaldi mindcsak folytatja agítáló körutját; nem haragszik az olasz király, hogy a nép őt egyszerre egy füst alatt éljenzi a szabadság hőseivel. Olaszország legnagyobb embere: Victor Emanuel és Garibaldi. Így teljesíti hát az olasz király a francia császárnak tett engedelmeskedő ígérteit? Talán nincs hatalma megállítani körutjában Garibaldi? Talán mégis haragszik a nép hőse, ki őt „fecsegéseivel” a császár előtt compromittálja?

Nem! Ő Felsége nagyra becsüli dicsőségének feletársát, s hogy tökéletesen bizik benne, eléggé mutatja az, hogy éppen most egyik hadserge parancsnokává nevezi ki.

E hírek felverik a békepárnáján szendergőket kedves álmakból, annyival inkább, mert a francia felhivatalos lap a „Constitutionnel” teljes örömmel üdvözlí az olasz királynak Garibaldi kineveztetésében kifejezett bizodalmit. Miután pedig minden fran-

czia lap Napoleon császár intésére figyel, s e részben a „Constitutionnel” éppen nem szenved kivételt, tehát bizonyos, hogy a császár éppen nem neheztel Garibaldi oly nagyon, mint a hogy az olasz adressere adott válaszban kifejezte, és valószínűleg nem látja valami irozható balszerencsének azt, ha hirtelen az olasz egység megtörténne.

Harc és háboru lesz, gondolja e hírekre a cselekvő párt, s hántani kezdi azon dióhéjt, melybe Palmerston beszéde van szorítva; de azonnal kezd elkomorodni, mert átlátja, hogy szép eszméket mond el az agg miniszter, melyekkel a meddő hírlapok hasábjait jól betölthet, de nincs ott semmi segítség ígérve a magasztalt eszmék kivételére. Ausztriának pedig azon várnégyszöge nagyon is erős, melyen át kell jutni Velencéhez, és a mi még meglepőbb, legújabb hírek szerint a Törökország integratását biztosító hatalmak — a franczián kívül — beleegyeztek, hogy Omer basa beüthessen Montenegroba, pedig Montenegro egy adriai kiszállás kérdésénél igen nagy fontossággal bír. A nápolyi brigantik is új hadjáratához fogtak, s az exkírál — a mint mondják — kettőztetett erőt kíván kifejteni a tavasszal.

Mindezen hírekre a cselekvő párt megint elszomorodik. Nincs megérve a kérdés, gondolja magában, elnyulik az még egy két, sőt több évig, mindenesetre pedig a pápa haláláig.

Igy állanak a hírek, és ebből könnyen beláthatjuk, hogy van joga remélni a béke emberének, de éppen úgy van joga a harc emberének. Fel-fel dobban a forradalmár szíve, fel-fellobban a békesóvárgók arca. Ma vig képe van ennek, hosszú képe annak, holnap már megfordul a szerep. És a végén egyik sem tudhatja, melyikök fog legutoljára nevetni?

A szász nemzeti egyetem legalázatosabb fölterjesztése.

A nemzetiségnek egyenjogúságának gyakorlati kivételét illetőleg Erdélyben, az 1860 oct. 20-ki császári diploma és az 1861 febr. 26-ki alaptörvényre fektetve.

Felséges ur!

Legkegyelmeseb Császár és Ur!

Az osztrák háznak Erdély nagyfejedelemség iránt tett halhatlan érdemei legalapb elismerése volt azon tény, hogy az ország rendei 1722 mart. 30-án, itt Szebenben, a pragmatica sanctioit maguk s utódaikra nézve egyhangulag elfogadják, s arról amaz ünnepek okmányát állíták ki és pecsételték meg, a mely az 1744-diki 3 ik cikk által még azon felül egy megmásolhatlan, örök időkre szóló állam alaptörvény erejét nyerte meg.

Erdély gyengébb, semhogy magát saját hatalmával védhesse; egy szomorú történet tapasztalatai után megismeré a szerencsét és áldást, a mely a birodalom minden országainak ezen folytonos egyesüléséből egy osztatlan, elszakaszthatlan monarchiává, az összes lakosság biztonságára és jólétére kiárad.

Az ország rendei tehát csak egy élénk kötelesség parancsa öntudatának adtak kifejezést, a midőn az 1791-diki országgyűlés fölterjesztésében öszintén kijelentették:

„Azon büség és kötelesség, a melyet nemzedékünk fejedelméi iránt érez, oly nemű, hogy a baj idején magát megkötözteti.” S e kijelentéshez azon ünnepléses biztosítást kapcsolód:

„Soha sem engedendjük meg, hogy a homagialis büségünk, a melylyel Felségedhez vagyunk kötve, legkevésbé is megintatassék; s soha sem fogadjunk mulni, ebből eredő kötelezettségünket, a törvények által előirt uton, vérünk feláldozásával is teljesíteni.”

Hanem a birodalom különböző országaiban divatozó kormányforma és törvények különbségeinek következménye, hogy az egység s a császárság európai hatalomállásának nagyszerű eszméje, a mely nyilván a pragmatica sanctióban alapszik, államjogi továbbfejlődésében gátoltatott, mivel a magyar koronához tartozó országok, régen szerzett alkotmányos jogok és szabadságok birtokában, már az üfentartás ösztönétől is oda valának utasítva, hogy alkotmányi és törvényhozási, közigazgatási és törvénykezési önállóságukat, a többi tartományokban korlátlanul uralkodó kormányhatalommal szemben, folytonos, a beavatkozás félelmétől még fokozottabb szívóssággal nemcsak megtartsák, de a mennyire lehet, a legszigorubb elkülönzésig még ki is tesszék.

Igy eredt, midőn a részek oszlása, mindig tovább terjedvén maga körül, az egészek erejét gyengíté, a rosznak gyökeréből a trón- és államra nézve a legnagyobb veszedelem; mert hiányzik a birodalomnak ellenállhatlan vonzereje s a jelen korban a szabad, minden nemzeteket s or-

szágokat közös képviselőre egyesítő alkotmányának egyedül erős kapcsa.

Ez volt pedig, a mit Ausztria honfiai óhajtottak, a mely után a szász nemzet is Erdélyben a természetes rokonszeny ama hatalmas vonásával sorvargott, a mely e német, a távoli anyaországtól elkülönített nemzetnek sorstól az osztrák ősállam s a Habsburg-Lothringen házból való uralkodó dynastia fenállásához feloldhatlanul kapcsolód.

Történelmi hagyományaira emlékezve, a szász nemzet Erdélyben első volt tehát, a mely a magyar koronához nem tartozó országoknak hirdett alkotmánytörvényt, az 1848. mart. 29-ki nemzeti egyetem gyűléséből, hálafelelőrával, örömmel üdvözlé.

Ezt azon öszinte vallomással tevő: mikép a büngedelmese szász nemzet ezen kezességét a nemzetek testvérisülésével s élő egyesülésével mindig az ősállam javára, a főséges uralkodóház dicsőítésére és védelmére fordítandja, és hogy az osztrák császári állam ország- és nemzetársulatai lehető legnagyobb alkotmányserüti egységének valóulására semmit sem óhajtt forróbban, minthogy ezen érületét egykor a monarchia alkotmányos országainak egy általános birodalmi gyűlésében is bebizonyíthassa.

A nemzet tántoríthatlan volt, mikor a rend kötelekei felbomlottak.

Felséged örökké emlékezetes legfelsőbb kizáratában: „Hű szász néptünkhez Erdélyben”, 1848. dec. 21-ől elismerni méltóztatott a nagy áldozatot, „a melylyel házat és tűzhelyet, mihelyt s ekét készséggel elhagyott s vagyonának s vérenek örömet odaadásával megragadta a fegyvert, hogy a századok óta fenálló összes monarchia épületét, egységét s erejét, egy a császári ház jogait is a fenyegető veszély perczében védje és oltalmazza.”

„A trón és állam, a melyért harcoltatok”, — ezek valának a fölemelő császári szavak — a méltó elismerést megadandják nektek s oltalmazni tudandják a kezességeket, a melyeket eldöndektől oly gyakran magasztalt bátorságot, kitartástok s hűségötök, nevezetesen pedig a rend és törvényesség iránti hódolatotok s az eszélyes használat által nálatok meghonosult szabadságotok a korona dicsősége s az állam fenállásáról nektek biztosítanak.”

Hanem daczára a legkegyelmesebb biztosításoknak az 1848. december 22-ki s 1849. július 19-ki császári leiratban a szász nemzeti egyetemhez Erdélyben, a melyekre az egyetem az összes monarchiához való további szervezeti hozzacsatoláshoz szükséges, s a szász föld jövődől viszonyaihoz megkívánató intézkedéseket örömtelt lelkesedéssel megkezdette s a kormányának javaslatait előterjesztette, óhajuk már közel a célhoz, még sem lön beteljesedve.

Oly idő jött, melyről Felséged is sajátállal méltóztatott mondani, hogy a legújabb idők felkeltött szenvedélyei s fájdalmas tapasztalatai lehetlenné tevők a még kevés idő előtt ellenségesen harcolt elemek szabad mozgását, tehát, valamint majd mindenütt az európai szárazföld erővel megrendített országaiban, úgy Ausztriában is, mindenek előtt az uralkodó hatalom szilárd özpontosításának szükségessége kelle hogy beálljon.

Mely fájdalommal látá a szász nemzet az 1849. mart. 4 iki alkotmány elesését; s nem kevésbé nagy volt fájdalom, midőn nem sokára reá a szász földön is a municipális autonómia ősi joga kiméletlenül félre lön tolva, a nemzet alkotmányos főnökét elveszté s a nemzeti egyetemnek, azon egyetemnek, a mely oly becsületes öszinteséggel s oly hűbittel, a legfélreérthetlenebb módon nyilvánította volt osztrák államönerzetét, többé nem volt szabad összegyűltnie.

Egy reménynyel szegényebbek, egy csalódással gazdagabbak levének.

Azonban ellenkezék érzettünkkel azon perczben költeni fel egy zavaros múlt emlékeit, a midőn a tényállás helyes megértése új tetterőt és beható együttműködést igényel, hogy az összes monarchia szilárdabb épülete felállítását által fájlat viszonyok visszatérését lehetlenné tegyék.

Mint fényes emléke az uralkodói nagyságnak, áll előttünk az 1860. october 20 diki diploma s az 1861. febr. 26-diki állam-alaptörvény a birodalom képviselőtől, a melyet Felséged, mint a „birodalom alkotmányát” népeinek azon szent biztosítással méltóztatott kibírdetni, hogy ezen alkotmányt nemcsak maga uralkodói utódaival együtt változtatlanul megtartani fogja, hanem egész császári hatalmával minden megtámadás ellen védeni akarja.

Megfogható, hogy ily mérhetlen horderejű államokmányoknak, a melyek az összes birodalom életteljesebb föl-emelkedésének alapját képezik, az erdélyi szász nemzetre is mely visszahatást kelle gyakorolniok, a melyeknek a természeti szükségesség bennő hatalomparancsában rejlő következményei sokáig ki nem maradhattak.

A szász nemzet nemzetek sorában létezős jogosultságának öntudata kívánja azt, hogy ki kell Ausztriához állását nyilatkoztatni.

Ki kell mondani, mi módon van elhatározva a nagy alkotmánymű keresztülvitelére közremunkálni; mikép fogja fel a jogegyenlőség elvét a hazában lakó társnemzetekkel szemben; s végre mi módon lennének az örökölt municipális alkotmány tulajdon terén a szükséges reformok, az idő kívánalmaival s az összes állam igényeivel egybehangzásban, megkezdendők s érvényre léptetendők.

Ezen legalázatosabb fölterjesztésnek tárgya megmutatni, mikép kísértök meg e feladatok két első részét megoldani, s a melyet az erdélyi hűlázatos szász nemzeti egyetem

következő indítványokkal s kérésekkel terjeszt mély hódolattal Felségednek legmagasabb színe elbe:

1. A szász nemzeti egyetem az 1860. oct. 20-ki császári diplomát és az 1861. febr. 26-ki alaptörvényt a birodalmi képviselők, az Erdély nagyfejedelemségben is szükséges vált közzé újrafelépítése alapján tekintti, s részéről oda fog működni, hogy Erdély alkotmánykérdése, az ország törvényhozása útján, ez alapon kielégítőleg oldassék meg.

Azonban, hogy ez értelemben az új államintézményeknek állandó rendje eszközöltesse, a szász nemzeti egyetem egyszersmind a következő alapelveket véli felállítandóknak, a melyeknek elismerését e feladat keresztültvitelénél szükségesnek tartja:

1. Erdély nagyfejedelemség önálló, minden más országtól független alkatrésze az elválaszthatatlan és megoszthatatlan császári összes monarchiának, és azis marad. (1791-ki 6-dik t. cz.)

2. Az 1860. oct. 20-iki császári diploma és az 1861. febr. 26-ki alaptörvény által eszközölt új alap és változás Erdély eddigi államjogi állásán: az osztrák császárság többi országaival szemben az ország fejedelme szabad elhatározásán s az országképviselet beleegyezésén nyugvó fejlődése azon jogviszonynak, a mely az 1691. dec. 4-ről kelt Leopoldi diploma által megállapított, s az 1722. mártius 30-án az erdélyi rendektől elfogadott *pragmatica sanctio* által megerősített, s a mely csak alkotmányos uton, azaz, csak a birodalmi tanácsban és által jöhet változtatás alá.

3. A birodalmi képviselőknek alkotmány szerinti fen nem tartott minden ügyekre nézve Erdély ragaszkodók az önálló képviselők és törvényhozás, az 1791. VII. cz. értelmében. Hasonlólag fenmarad a szász nemzeti egyetemnek belügyeire nézve eddig is gyakorolt képviselői és törvényhozási joga, s általában érvényben marad a magyarok, székelyek és románok hatósági tökéletes önkormányzatának alapelve is.

4. A nemesség kivételének állásának, a dézmának a jobbágyi szolgálománynak eltörölése által érvényre jutott elve az ország lakosai minden osztálya egyenlő személyes jogsúlyaának és kötelezettségének, sérthetetlen, s ez okból a képviselőt csak a lakosság érdeke szerint szabályzandó.

5. A vallás ügyében általában, nevezetesen pedig minden bevett vallásfelekezet egyházainak önállóságát, egymás maradását a legteljesebb jogegyenlőség elvéből folyó erdélyi eddigi alaptörvények, sőt kiterjesztettek a görög kath. és keleti egyházak valláskövetőire is.

6. A közigazgatás és törvénykezés minden ágában s nemcsak az egész országra nézve, hanem egyes részeit s különösen a szász hatóságokat illetően, a mig Erdély a többi osztrák tartományokkal egyenlő alapon fog adózni, a költések az államkincstáról azon arányban fedezendők, a mint az a többi országokban történik.

7. A román nemzet összesége rendi nemzetnek elismerendő, s mint ilyen, a többi nemzetekhez hasonló jogokkal bír.

Ezek, habár csak rövid vonalakban kimutatva, oly alapelvek, a melyeknek alkalmazása és fentartása az egyesülési béltő művét, az országok lehetőleg kiterjedt önállóságának földén s egyszersmind azon egység aliterjén, a melyet a birodalom szükségképeni hatalomállása igényel, lényegesen megkönnyítik; a melyeknek keresztültvitelével nemcsak Erdély nagyfejedelemség állását államjogi viszonyaiban az összes monarchiához állandóan megerősíti, hanem az országban magában is a nemzetek közti békét főtartandja s ama becses gyümölcsöket fogja teremni, a valódi honszeretet szellemé, ha a nemzetek nemes vetélkedése által szorgosan és mérséklettel ápoltnak, bizonyonnyal természetesen ígér.

E szelleműl áthatva, a szászok szabad polgárnépe, a románok, mint teljesen jogosult nemzet elismerésére nagy, a maga értelmében az ország sorsára mélyen beható sulyt fektet. Az igazság igényli annak figyelembe vételét, a mely többé nem hagyja magát büntetlenül visszanyomatni.

(Vége következik.)

B. Szolnokmegye, Fel. Úr, apr. 13. 1862.

Tisztelt szerkesztő ur! Beccses lapja folyó évi 49-ik számában Rettegről K. J. aláírással a megyénkben kebelezett „Emberfő” helységben történt erőszakos erődfoglalás és pusztításról egy tudósítás jelent meg. E tudósítással ellenkezőleg a „Korunk”, és különösen a „Pesti Napló” 81-ik számában a dézsi rendes levelező azt írja megyénkről: „Hogy itt a közrend, személy- és vagyonbátorság jó lábon áll... Erdőpusztítások, jogháborítások, birtok eltulajdonítási esetek nem igen fordulnak elő”; s ez okon kárhoztatja is a „K. K.” rettegő levelezőjét, mint a ki „a megyei alsóbb rendű lakosokat mégis ilyesmivel vádolja.”

E tudósítások annyira ellenkeznek egymással, hogy ezek nyomán az olvasó közönség alig fogna eligazodhatni; s a megyénkben levő közrend, vagyon- és személybátorság miként állása felől bajosan tudna magának biztos tudomást szerezni: azért a t. szerkesztő engedelmeiből bátor leszek a közvéleményt a valóságos tényállás, s ennek folytán a megyénkben levő közrend, vagyon- és személybátorság felől felvilágosítani.

Lássuk legelőbb is az erdőpusztításokat és foglalásokat, mert főleg e tekintetben ellenkezik a két t. levelező ur tudósítása egymással!

A mi ezt illeti: fájdalommal kell megvallanom, hogy a rettegő levelező csakugyan jól volt értesülve, és csakugyan igaza vala, midőn azon erődfoglalások és pusztításokról tudósít a lap érdemes olvasóját, melyeket Emberfő helysége közlakosai a gróf Bethlen József ur és gróf Bethlen Pálné urasszony érdekében tettek. E tudósítás amár szomorú, de igaz; s ennek igazságáról a „Pesti Napló” dézsi rendes levelezője is, ha a helyszínen megjelenék, éppen oly jól s egyszersmind ép oly fájdalmasan meggyőződheték, miként meggyőződtem magam, midőn a kérdéses erdőben vadászva, a kecskék számára a falusiak által levágott szám

talan fák és galyak miatt, még az utakon s gyalog is csak a legnagyobb fáradsággal haladhaték. De e testi fáradság s fájdalom, mely kicsiny azon lelki fájdalomhoz képest, melyet bizonyára minden ottjáró becsületes és művelt ember lelke megélt, midőn a legszebb, legnagyobb s eddig legépebb fák csaknem minden harmadikát, nagyrészen halálosan megcsontitva, részint töből kivagdalva látja! Higgye el tehát a t. dézsi r. l. ur, hogy bizony méltó és igazságos volt a rettegő levelező kifakadása; mert egy becsületes ember sem tudná minden szó nélkül elnézni, elhallgatni a nép egy részének azon semmivel sem menthető indolentiáját, melylyel néhány kecskéjeért a legszebb erdőkben oly könnytelen pusztítást tenni nem sajnál, mint milyent az emberfői közlakók ez erdőkben tettek! S fájdalom ily eset nemcsak Emberfőn történt már; mert ez éppen annyira káros, mint igaztalan pusztításokat a „Czibles” aljában levő csaknem minden erdőben föltalálhatjuk! A napokban is egy felső-egresi birtokos a télen át erdeiben tett pusztítások miatt kénytelen volt a megyei administrator urnál panaszt emelni, s ily panaszokról a t. dézsi r. l. is, mint hivatalos személy, könnyen szerezhetne magának tudomást, s ekkor bizonyosan nem kárhoztatná a rettegő levelezőt, ki az emberfőket a közvélemény előtt erdőpusztítás- és foglalással igen igaz és alapos okokból vádolta! Nem kárhoztatná, mert fájdalom történnék bizony a megyében is erdőpusztítások s irtások, s csak itt a szomszéd bavas helységeiben is több felszabadult embert nevezhetnék meg önnök, kinek a közfelfszabaduláskor alig volt 25-30 holdnyi birtoka, s ma már a sok erőszakos irtások és foglalások következtében 200-400 holdra menő birtokkal dicsekedhetik!

Az erdőpusztításra még csak annyit kívánok megjegyezni, hogy a czibisi havasokon alig lehetne 30-50 holdnyi erdőt találni egy tömegben, melyben pusztító kezek a lehető legszomorubb nyomokat ne hagytak volna maguk után. Ennyit az erdőpusztításokról.

Az ugynevezett határ-praevaricationnal sem állunk kilömböl. Ugyanis időjárásunk eddig elég kedvező levén arra, hogy réjtéknek a fű kisajradék: már is számtalan marhák lepik el azokat, s a még csak gyenge fűszálak fejeit leszaggatva, — úgy szólván — reményeink zöldjét rágeszálják le, azon reményeinket, hogy ily nagy szárazság mellett a lerágcsált fű később dús sarjadzásokot tehetne, s a tavalyi szűk szénatermésünket ez évben egy bővebb kárpótolhatná! Aztán e korai marhakiállításnak még más árnyoldala is van. Minthogy t. i. az ugynevezett tilalmasba kihajtott marhákra kellő ügyelet nem fordítatik, azok, legelőszék közben míg elég táplálékot nem találnak, szépen viruló réjtéjnkre is átmennek, s a rágeszálás és sok tapadás által azokban is nagy kárt tesznek.

Vagyonbátorságunk tehát ezek szerint nem áll éppen oly „jó lábon”, mint a hogy a t. d. r. l. ur látja.

Személybátorságunkkal már igazán méltán dicsekedhet a t. r. l. ur, mert e tekintetben örömmel tudósíthatom én is a t. szerkesztő urat, hogy ez ideig megyénkben semmi gyilkosság, sőt még jóforma verekedések sem történtek; vagy legalább olyanok nem, melyek nagybobszerű bűnvádi keresetet vonhatnának maguk után. Csak éppen a legközelebbi napokban történt a szomszéd Árpástó nevű faluban a commassatio miatt egy kis zavar, mi ha ideje korán el nem enyészettik, mind a vagyon-, mind a személybátorságot veszélyeztetendé vala.

A csak most nevezett faluban ugyanis a tagosítás körül munkálátok még a múlt évben teljesen befejeztettek, s többeknek tagjaik ugyanakkor ki is basították. A nép egy része ezt nem a legjobb szímmel nézte; s különösen a kik kevés külső birtokukhoz képest nagyon sok marhát tartának, az egész falu népét a tagosítás ellen felizgatni igyekeztek. De ez izgatók még eddig kevés pártfeleket tudtak maguknak szerezni, s így a jövő irtán a tagosítás minden barátja szép reményekkel kecsgettette magát. Azonban e remények a közlebbi napokban szinte meghiusulának! Midőn t. i. a mérnök a napokban a kihalás folytatására kiszállott, az izgatók ezt tervük kivételére éppen jó alkalomnak tartva, ujjal hatalmasan kezdének a tagosítás ellen agitálni; s fájdalom, izgatásaiknak most már kívánt eredménye lett! A felültetett nép, vezetőit követve, tömegekben sereglett a mérnök szállása udvarára, s hangos kiabálások s durva szitkozódások közben, „lábeltöréssel” s „agyontitással” fenyegette őt, ha a kihalást tovább folytatni merészkedik. A mérnök a személybátorságát fenyegetők ellen panaszt emelt a megyei administrator urnál, kinek parancsa következtében a több „korifeusok” közül 30 elfogatott s a megyei börtönökbe bekísértetett. Az administrator ur ez erőlyes fellépése alkalmasint kívánt eredményhez fog vezetni; s ez annyival inkább is öajándó, minthogy a tagosítás körül munkálátok már megyénk több más falvaiban (ezek közt Fel. Úr-ban is) megkezdettek, sőt nagy részben be is fejezték, s csak a sok változás szűlté körülmények miatt kelle a munkálátokat rövid időre félbeszakítani; ha tehát Árpástón, erőlyes rendszabályok és a nép kápcázitálása által, a tagosítás tökéletesen végre hajtatná: a többi helységek sem fognak késni e jó példát követni!

Még egy megjegyzést a dézsi r. l. ur cikkére!

Azt írja a t. levelező ur megyénkről írott, fennemlített tudósításban, hogy a megyei börtönökben kevés a fogoly, azok is a régiebb időből maradtak! Nem tudom, hogy e kifejezéssel a t. r. l. ur azt a — fájdalom! — már csak „régiebb időt” akarja-e gyalázólag megbélyegezni; vagy pedig csak azon állítása bizonyítékául kívánta ezt felhozni: miszerint itt a közrend, vagyon- és személybátorság csakugyan jó lábon áll! Nem tudom, mondom, hogy e két szempont közül (mert egy más harmadikat minden logikai kombinációk nyomán sem sikerült fölfedeznem) melyikből láthatna a t. r. l. ur czélszerűnek ezt eset megemlítését; de azt világosan tudom és érzem, hogy az igazság azt kívánja, hogy e részben is egy rövid de igazságos felvilágosítással szolgáljak.

Hogy a megyei börtönökben jelenleg kevés fogoly van az igaz; de ez, az igazat megvalva, legnagyobb részben sem nem a „régiebb”, sem nem az „újabb” idő érdeme! Ennek oka egy egészen más, nagyrészen sem a „régiebb”, sem az

„újabb” időtől nem függő körülményben rejlik, s az egész dolog története röviden ide megy ki.

Ama „régiebb” alkotmányos időben, a mint ezt a dézsi r. l. ur is igen jól tudhatja, a megyei adminisztrációra s ezzel együtt a börtön föntartására is nagyon, de nagyon kevés költségbe állapítottatott. E kevés költségű a rabok élelmezését s a börtön egyéb szükségleteit lehetetlen volt volna fedezni, ha minden fogoly, ki vagy már az azeölti idő alatt is börtönben volt, vagy pedig csak az akkor még „újabb”-nak, most már „régiebb”-nek nevezett alkotmányos kormányzat alatt került oda, továbbra is a börtönökben tartatik. Ezért a börtön főfelügyeletével megbízott alispán ur kénytelen volt a közbiztonságot kevésbé veszélyeztető, kisebb rabokat kezesség mellett a börtönökből ki- és hazabocsátani. Különben is megyei törvényszékeink még nem lévén szervezve, a bűnvádi kereseteket törvényeink szerint competens bírálk által nem lehetett volna elláthatni. Ily kénytelenség szűlte eljárás mellett tehát börtönöink csakugyan megtűrték, de azért a rabok száma semmivel sem apadtott. Ezen állításom igazolja azon szinte 60-ra menő kezeslevél, a mi az acták átadásakor a „régiebb” idő embereitől az „újabb”-éinak átadatott. A most már szervezve lévő törvényszékek sem kezdték meg még működéseiket, s ez okból úgy látszik az „újabb” idő sem látta még czélszerűnek a kezesség mellett szabadlábba állított rabok behívását; sőt még eddig ő is követi a „régiebb” idő eljárását, s a kisebb bűnösöket kezesesség mellett ő is szabadlábba állítja. Így történt ez, a mint éppen most értesültek, az árpástói commassatioiok a mérnököt „fejbetöréssel” stb. fenyegető „korifeusokkal” is. Ezeket ugyanis mindjárt elfogatásuk utáni napon egy kivételével, mind hazabocsátották. Ily eljárás mellett könnyen lehetnek irtések a börtönök, de azért még nem lehet oka a t. d. r. l. urnak azok irtéségével dicsekedni, mert ha a börtönben nincsenek is, de szerte a megyében annál több szabadlábba állított foglyok vannak.

Ezzel e tárgyat is részemről befejeztetnek tekintve, azon óhajással végzem kissé hosszúra nyúlt tudósításomat, vajha jövőre ne kellene egyik levelezőnek a másik tudósításait czáfogatni, s az érdemes olvasó közönséget ily hosszúra nyúlt tudósításokkal untatnia!

— y —

KÜLÖNFÉLÉK.

— Homorod-szentmártoni Biró Pál főkörmányszéki levéltári igazgató, 45 évi szolgálat után, 1200 forint egész fizetésével nyugalmába lön bocsátva. Utódjává fontos hivatalában az országszerte ismert tudomány s páratlan régiességűvűr altörjái Mike Sándor van a kir. főkörmányszéktől — mint mondják — kiválóan ajánlva. Ez ajánlást kétségkívül az összes Magyarhon közvéleménye támogatja s a jeles férfi negyven éven felüli hasznos szolgálatainak némi megjutalmaztatását látna remélte kinevezetéseben. Hosszas életet kívánunk a nyugalmába lépett, rokon földvölétünk előre is a valószínűleg kinevezendő új igazgatónak!

— Schlick tábornok levele, melyben az ellen óvást tesz, mintha ő német lenne. 1855-ik évben az „Angsb. Allg. Ztg.” Schlick tábornokról egy tudósítást hozott, melyben ötlet németnek nevezi. Schlick gróf nem vette közönségesen a hirt s ellene következő iratban tett óvást: „Ha én német volnék — mint az „Angsb. Allg.” állítja — a mostani pillanatban azzá nem öremszt lennék; de mitűn az nem vagyok, nem is akarom, hogy annak tartsanak. Bárha az égeri (cseh) vidék gyarmata, honnét nemzetségem veszi eredetét (s Egerben még mai napig a Schlick-féle család háza látható) hajdanában német volt. Schlickeknek azon érdemük van, hogy ők verették az első ezüst tallérokat és így tehát taller (dolar) nem a „theilen” szótól, hanem cseh nyelven a Joachimi dol (völgy) től veszi eredetét, mely pénzünk maig is Olaszthonban „Joachimo”-nak nevezetik. A legrégebbiek a Schlick-tallérok, melyek jelenleg nagy mennyiségben is különböző alakban évről évről találtak. A legbiztosabb lételik kezdte az 1520. évi. Családunk Cseh- és Magyarhonon kívül egybeitt sehol fekvő javakkal nem bírt. A legregibb életkorban ejtetett a név „Schlich”-nak. Minden nemzőm és magam is Csehokban jöttünk a világra. Saját levéltárban feltalálhatik azon eredeti okmány, mely által családunk ezimert és grófi rangot Zsigmond császár, mint Csehország királyától nyert. Ugy, mint a ravennai kltűző elmondhatom: „Nem vagyok német, cseh vagyok és cseh akarok maradni.”

— Speletics Bódó 19 éves ifju hazánkfiáról igen dicserőleg írnak a külföldi lapok. Az északamerikai 2 ik jóvái ezredben mint önkényes szolgálván, Donelson erőbvetelénél hősi babért vívott ki magának. Midőn látta, hogy nem mesze töle kapitánya elesett, utána sietett az ellen sáncoz tetejére, hogy a kapitányának halálát megboszulja. Midőn már a sáncon több ellenséges köztitét és egy tisztet is agyonlőtt, birtelen leugrott a sánctól és sértetlenül tért vissza örömtől ujjongó társaihoz. A magyar mindenütt magyar marad! Ebből az a tanulság.

— A várva várt Stéger hirszerint ma kedden érkezik meg, valószínűleg csütörtökön lépik fel először a „Troubadour”-ban.

— Tegnap adta Nossek ur első hangversenyét; benne a kis számú közönségnek egy teljesen kiképzett begédtiművészt volt alkalma hallgatni, játéka tiszta őszszeolvadó, s értelemteljes. Előadása közben folytonos tapsot aratott.

— Szegezen a napokban egy fapásztor s egy követ-vámszedő összeverekedtek. A vámszedő veszélyesen megszurta ellenfelét. A nép erre annyira felbőszült, hogy a tetes vámszedőt alig menthette meg az őt bekísérő hajdú. A sebestült életébe még van remény!

— „M. S.” írja: Westmeath marquis — ki mellesleg mondva 76 éves — házasságtöréssel vádolta fiatal nejét s 50,000 fontnyi kárpótlást követelt nejétől. Az ifju nő nem tagadta a házasságtörést, sőt kijelentette a bíróság előtt, hogy csak az történt, mi mindenkor előfordul, ha, december májussal szövetkezik. Már e felelettel csak meg lehetett elégedve mind a bíróság mind a férj!

— Egy angol főnemes közelebb megnősülván, nejét Dublin melletti kastélyába vitte. Az ódon kastély sehogy

sem tetszett az új nőnek, s mindenkép arra akarta rávenni férjét, hogy valami új kastélyt építtessen. Építész hívat a férj. Az építész kijelenti, hogy a kastély bizonyos részében úgy vette észre, mintha valami építész egészen be lenne falazva. A kastély ura megengedte hogy a gyanús fal be-döntessék. Borzasztó jelenet tárult a kíváncsiak elé! Egy nagy természetű maguk előtt a mult század legnagyobb fényűzésével díszítve. Az ágyon egy nő, az ágy alatt egy férfi csontváz feküdt, mindkettőn az erőszakos megölés nyomai voltak láthatók. Története még most talány.

A békésmegegyei gazdasági egyesület május 4. és 5. állatkállitást és löversenyt rendez B. Csabán. A program szerint külön jutalmak vannak kifizetve a juhokra, lovakra, szarvas-marhákra és sertésekre. A löverseny célja az ugynevezett paraszti lovak nemesítésére ösztönözni, s e célból négyrend-beli jutalom van kifizetve. Ugyanezért gazdasági közgyűlés is fog tartatni.

Győrött kölesönös segélyezési egyesület alakult. Célja ezen egyesületnek az erők egyesítése által a keresetképességet előmozdítani s a takarékosagosságot lehetővé tenni. Minden tag köteles hetenkint 50 krt fizetni. E befizetés 10 évig tart, minden tagnak joga van oly kölcsönt igényelni, mely 10 évi összes keresetével arányban áll, e kölcsönt 5 pct. fizetendő.

A bécsi levélsikkasztó Kallab szállásán még megtalált levelek rendezésével és elküldésével pár nap óta egy tizenhárom tagból álló bizottság kora reggeltől késő estig foglalkozik. 15 én estig 50,890 levelet számoltak össze s küldtek el. A már felbontott leveleket hivatalosan újra lepecsételik s úgy küldik el. Az ily levelekre egy kis jegyzék ragasztanak e szavakkal: „Unterschlagen und jetzt zu Stande gebracht.“ 17-kén Buda-Pestre is több ily levél érkezett.

A pozsonyi hűlgyek körülbelül 9 hűvelnyi hosszú ezüst könyvvél lepték meg Deákot. Felső részén borostyánkőszorozott magyar czimer van, melyen csinosan elhelyezett két iratkeres látható: „Felirat“ és „Válaszfelirat“ felirással. Erre keresztben toll van művészen helyezve. A könyv felnyitható; bele az ajánló irat helyzetett. A két csatt által bezárható táblákon e szavak állnak: „Deák Ferencnek, a nagy hazafiunk ajánlják Pozson városa hűlgyei 1862.“ A szép műnek súlya másfél font.

Somogy megyében meghallották a csendőrök, hogy egy rabló, állítólag Patkó bandájából, Nemes-Kisfaludra szokott bejárni kedveséhez, s feltették magukban, hogy ott meglesik. El is mentek, s míg kettő a faluban kémkedett, a harmadik a leányhoz ment. Alig beszélgetett vele egy ideig, kopogás hallatszik az ajtón, a leány ismerve a jelt, felkiált: „no zsemdar ur, most mentem meg engem.“ A csendőrnek e hang feltűnt, s hamar az ajtóhoz megy s kinyitja; de alig hogy kinyitja, lövést kapott csipőjébe. A seb nem lehetett veszélyes, mert puskája szuronyával a rabló vékonyát átszurta. Ez azonban nem sokba vette a dolgot s még egyszer löni akart, a csendőr a puskát megfogta s megakadályozta, így huzakodtak egy darabig, míg az utóbbi kardját kirántotta s a rabló arcán keresztül vágott, mire ez összerogyott; a csendőr is sok vért vesztve, ájultan esett a földre. A másik két csendőr a lövésre a helyszínére sietett, de későn jöttek, mert akkor már mindkettő alétlan hevert a földön. Összeszedték tehát őket s bevitték Kanizsára. A csendőr sebe, mint mondják, nem veszélyes. — Azt is beszéltek, hogy Patkót Vaiszlón elfogták volna, de e hír megerősítésre vár.

Kigyógúla. Egy délamerikai utazó Izacubo körül (Guanabán) Savannákon tizedmagával utazván, egy vízenyős helyen óriási gúla alakot pillantottak meg, mely egymással össze-vissza tekerődött teméntelen sok kigyóból állott. Az utazók a rakás kigyó közvetlen közelébe óhajtottak férközni, de bár miként serkentették is lovaikat, ezek 20 lábnaál közelebbre nem voltak terelhetők. A mint tehát ott megállapodtak, nem sokára életjeleit kezdő mutatni az előbb mozdulatlan gúla s rémes ziszegés hangzott ki belőle. Ezernyi ezer kigyó dugta ki a tekintvényből fejét, s részben ijesztő fogait és tüzes szemeit. Az utazók megijedvén, visszafordultak, de a midőn a távolban megállapodtak s látták, hogy a kigyórákás nem mozdult, s visszatértek s körüllovagolták a kigyókat, melyek körülöskörül csatarendet képeztek fejikkel, mintegy támadást várva. E kigyókat valószínűleg valami fenyegető nagy veszély hatotta össze; talán egy óriás kigyó vagy egy öldökt (kaiman, amerikai krokodil) érezték a közelben, s így e közös ellenségnek együttesen akartak ellenállni.

Egy huszár-főhadnagy jelenlétében Triesztben egy angol utazó az osztrák hadserget szidalmazta. A hadnagy párbajra hívta, de az angol kijelenté, hogy nincs ideje a megverekedésre, mert rögtön hajóra kell szállnia. Megegyeztek abban, hogy sorsot húznak, s ki a feketét találja, az legyen aztán öngyilkos. A fekete a huszár-főhadnagra esett, ki elutazott Triesztből, Grätzba jött, s itt egy cserjében mellbe lötte magát, de oly szerencsétlenül, hogy a golyó a hátgerinczen átfuródott. Még életben van, de kigyógyulásához semmi remény. Tegnap egyik barátját kérte meg, hogy ha meghal, álljon érte be.

Nyílt levél. Sz. M. urhoz. Beküldött feleletje nincs az irodalmi hangon tartva, s miután ön annak szóról szóra kiadását kívánja, azt nem teljesíthetjük. Udvarhelyi egyik levelezőnk egy elvet mondott ki, a mi minden törvényes fogalom szerint áll. Ezen elv az, hogy a kinek valamely büntető keresetben már feltehetőleg mint tanúnak kell szerepelni, az bíró vagy hivatalos ügyvéd nem lehet. Udvarhelyszéken árva pénz elttetéséről van szó, azon cs. hivatalnok mellett, ki ezzel vádolva van, ön hivatalba volt, tehát így fel lehet tenni, hogy azon keresetben uraságod mint tanu kikérdezendő, következésképpen benne fülgyész nem lehet. Ezen állítás minden európai törvény szerint való. Írja ön, hogy egy pikkasztást észrevéve, ön maga jelentette fel. Becsületesen és kötelessége szerint cselekedett, de éppen ez is csak azt igazolja, hogy azon ügyben mint tanúnak kell szerepelnie; tehát közvádó nem lehet, és ha Udvarhelyszéken most uraságod a fülgyész, tagadatlanul ezen keresetben a vádló szerepét másra kell átvinni a törvényszék elnökének. Miután tehát udvarhelyszéki levelezőnk elveket mondott ki, kérjük önt, feleljen elvekkal, s nem személyeske-

déssel mutassa ki, hogy azon ügyben mint tanu nem szerepelhet, s így nincs érdekelve, vagy jogosítson fel minket, hogy cikkétől a személyeskedő és sértő tételeket hagyjuk ki, s ekkor azt örömet közreadjuk. Szerk.

POLITIKAI HIREK.

Angolország. London, apr. 12. Az olasz ügyben folyt alsóbázi vitát a „Times“ következő éles megjegyzésekkel kíséri: Bowyer ur mindent elmondott, mit pártja ezen zavarokról kezdett óta felhozott. Kissé több ügyességgel, mint Normanby, használta ő fel a híreket, melyeket a royalisták angol és francia barátainak szolgáltattak. A piemontiak kegyetlensége, zsarnoksága és sántáni természete oly rítkító színekkel mázoltatott, minőtől az ultramontan miközben hatást vár. Azonban ezen legyalázó modor eredményének árt a körülmény, miszerint az a pártoskodás és könnyenbivőség jelegét viseli magán. Mi nem hallgathatunk türelemmel végig egy szónokot, ki felteszi rólunk, hogy mi hiszünk, miszerint a király, ki szigorúan az alkotmányosság határai közt marad, — a parlament, mely kitűnő tehetséggel tanácskozik, — a hadsereg, mely a nyugati hatalmak oldala mellett becsülettel harcolt, — és a nép, mely a világ legképzettebb népei közé tartozónak ismertetik el, csupa hazugok, árulók, rablók és gyilkosok legyenek, nem hevitette más óhajástól, mint mindent, mi magasatos és szent, a porba tapodni. Kissé több mérséklet, s kissé több óvatosság a reactionárius ügy történetkének angol hallgató-ság előtt előadásában nem ártana! A nápolyi exkirály — az Európában csak összegyűjtethető legelvetemültebb s legvadabb marodeur-eket küldi s uszítja Dél-Olaszország ellen. Soha még tatár vagy marathesorda nem volt félelmesebb ostar az országra, melyet meglátogattak, mint ezen gazok bandája a falura, melybe az atyai kormány és az igaz val-lás nevében berontanak. A rablók, kik a pápai területen gyülekeznek össze, hogy onnét a nápolyi tartományokba csempészészek be magukat, csupa zsoldosok, többnyire külföldiek, s kivétel nélkül rablás és lopásra készek. Azon loyális alattvalók, kiket Bowyer úgy állít elő, mintha a király és haza védelme mellett kelének fel az idegenek zsarnoksága ellen, azon felkelők, kiknek sorában a nápolyi nép virágát kellene látnunk: — kétségen kívül a leggyűlöletesebb, legelvetemültebb, s legaljasabb tömege minden torokmetszőknek. Egy birtokos sem csatlakozik hozzájuk; sehol se tartották meg fenn magukat, sem sehol nem kísérték ezt meg. Habár közülük némelyek a régi bourbon hadseregben katonák voltak, azért Layard szerint még sem volt megbizonyítható, hogy a király alatt szolgált hajdani nápolyi tisztek közül csak egy is ezen bandákhoz szegődött volna. És hihető, hogy kiben csak egy szikrája létez a becsületességnek, nem fog hozzájuk csatlakozni. Ezen rablók valódi gonoszságainak ismeretere elég a nápolyi britt konsulnak levelét olvasni. Bonham ur (nápolyi britt konsul) 14 utazónak egy ilyen rablócsapat általi elfogását beszéli el; pénzüket, sőt ruhájukat is elvevék, a társasághoz tartozott egy delű is, ezt fülönfüggőtől foszták meg; egy utazót — azelőtt őrmestert — agyonlőttek; egy másikat, ki a frendorséghez tartozott, az uti podgyások garmadján megkötözve, elevenen égették meg. Később ugyanezen banda egy papot égett meg. Ezek nem költemények, hanem oly dolgok, miket egy angol gentleman saját szemével látott. Bonham ur beszéli még, hogy a rablók a kezeikbe került piemonti katonákat megcsontkítják s azután gyilkol-ják; 19 ember eltévedvén, egy royalista banda kezei közé jutott, mely ily módon végzé ki valamennyit. Csoda-e, ha a csapatok aztán a megtorlásban nem éppen a humanitás arany szabályait követik? Azonban Angliában kevesen fog-nak találni, kik elítélnék az akként ingerletteket és bán-talmazottakat, mint a miként ingerelvék és bántalmazák Victor Emanuel csapatát.

Franciaország. Páris, apr. 13. A napisajtó ki-válalag az angol alsóbáz olaszügyi vitáival foglalkozik. A félhivatalos „Patrie“ szürnyen fel van bősztelve, legalább azt színi, a britt miniszterelnök ellen. Beszédét a szóvirágok ködös regioiban szárnyalónak mondja, hol az ember mindent mondhat a nélkül, hogy valamit bizonyítva, hol a szavak kellemesen hangzanak, de nem győznek meg. Az angol „erkölcsi gyámolításból“ gnyit tiz; s általában rossz ítélő bírónak mondja Angliát a római pápaság oltalmazása ké-résében, mint a ki, jegyzi meg a „Patrie“, „nem képes a politika kívánalmait s a vallás parancsoló szükségét egy-mással szemben pártatlanul mérlegelni.“

A „Temps“ szerint a britt alsóbázi vita bizonyos hi-rek által nyer különös fontosságot, melyek darab idő olt-a az angol kormánynak Olaszország iránti magatartásáról ter-jesztenek. Angolország, ezt tarták ama hírek, a legnagyobb kedvetlenséggel tekintené, hogy Olaszország az Adriaig sza-bad legyen, s inkább szeretné, hogy Velence Ausztria ke-zeiben maradjon. Layard és Palmerston, kik a kormány ne-vében szólottak, oly nyíltak valának e pont felett, a meny-nyire csak lehetséges.

Az „Opin. nation.“ a Palmerston lord beszédéből, s egy-általában az angol alsóbáz magatartásából az olasz, s jele-stül a római kérdésre vonatkozólag azt következteti, hogy újabb időben Palmerston s Russell lordok ismétellen lépé-seket tettek volna a tuileriákban, reá birandók a francia császárt, a megszálló hadsereg visszaparancsolására Rómá-ból. Sőt, mint bizonyos megbízható állítások alapján tudni akarja, legközelebb e tárgybán Londonból Párisba egy jegy-zék is érkezett. A franciaszabadelvű lap ény megemlésekor kívánja, hogy az igaz legyen, s hozzá teszi, vajha e jegy-zék a császári kormányt egy hőies elhatározásra bírná, melynek az lenne következménye, hogy a kormány Olasz-sa szabadelvű Franciaország egyesült tápsvihara közt bon-takoznék ki azon politikai-vallási zátonyról, melyen most fenakadt, összetévesztve maga is a világi s egyházi hatal-mat, bárha azok elkülönítését sürgeti a szent széknek. Az „Opin.“ azon meggyőződését fejezi ki, hogy napról napra nehezebb leendő ellentállani a közvélemény óriás nyomásá-nak, melyben legközelebb is oly erős istápot nyert az olasz

clerus honfui egyesülési buzgalmában. „Mi tehát a félsziget szabadelvű clericalis egyesülete, ha nem egy óriási egyházi zsinat, az alsóbb rendű papságból összealakulva?“ kérdi az „Opin.“, s folytatja: „Olaszország mellett van a népek ro-konszenve, ötlet segéfi elő még ellenei vakgyűlölete, hitet-lensége, rossz akarata s örjögő ellenszenve is.“

A „Wanderer“-nek írják: A tuileriák kabinetje, Ra-tazzi ismételt szorgatására, azon ajánlatot tette, hogy köz-vetett utakon oda fog munkálni, hogy a bourbon udvar Ró-mában tartózkodását megszüntesse, vagy legalább ennek ká-roso befolyását a turini békétörékvésekre eltávolítsa. Ezen terv pedig aképp fogna kivettni, hogy nemcsak erősebb és szigorubb rendőri felvigyázatot fejtené ki a Nápolylyal ha-táros római tartományokban, hanem még ezen felül Nápoly határszéli tartományait francia csapatokkal szállatná meg a rablóbandák gyökeres kiirtása végett. Ez ajánlat azonban nem igen tetszik Turinban, még a tuileriákhoz annyira ra-gaszkodó Ratazzinak sem; mert nem akarják Délolaszország lecsendesítését francia szuronyoknak köszönni. Anglia, meg-tudván e javaslatot, azolta bizalmasanabb lett Franciaor-szág iránt. Innen veszi eredetét Palmerston beszéde; innen azon intézkedés, mely szerint Sir Hudsonnak meghagyatott, hogy Victor Emanuel Nápolyba kísérje, s mindenütt nyo-mában legyen, miután Benedetti urnak már korábban ha-sonló utasítása volt Párisból.

A porosz „Nat. Ztg.“ szerint a pápa világi hatalma elleni párt folyvást régt foglal a párisi kabinetben. Thou-venel különben is ezen politikát képviseli, a mint Lavalette-hoz intézett sürgönyeiből látható volt. Fould hasonló né-zetben van. A mi Persigny illeti, a senatusban s az ultra-montan hírlapokban ellene intézett kikelések arra mutatnak, hogy ő is ellenzi a világi hatalmat.

Olaszország. Turin, apr. 12. A hivatalos lap a belügyminiszternek a kerületi főnökökhöz intézett köriratát közli, mely többek közt ezeket tartalmazza: Az olasz poli-tikának sarkalatos pontjai a nemzeti egység és szabadság eszméi. Addig, míg az egységesítés műve nem lesz befe-jezve, Olaszországban nem lehet két politikai program. A kormánynak egymást felváltó egyének csak a szabadság azon fokának különböző felfogásában s méltatásában térhetnek el egymástól, melyre az ország képes. Az új kabinet hiszi, hogy az ország hosszas ideig fogja élvezhetni a statumot által engedélyezett szabaddalmakat. A kormány a kibékítés s engesztelés politikáját fogja követni, de az összes hasznos erő főlismerése után erőlyen visszautasítand minden, kel-lekei bármelyike ellen megkísérlett bevegylést vagy jog-csorbitási kísérletet.

Nápoly, apr. 8. Mola di Gaetanál egy bourbon emis-sarius, névleg James Bishop — angol, fogatott el a rend-őrség által, mely azt rögtön átadta a bíróságnak. Ezen emissarius havonkint Nápolyból Rómába utazott, s vissza Nápolyba, mi alatt a bourbon papi párt levelezéseit moddi-totta elő. Fontos okmányokat fedeztek fel nála a többek közt a rablóbandák statistikáját, s a kiviendő megtámadási tervrajzok egész halmazát. Továbbá egy bourbon arczképet, egy bibornokhoz intézett levelet, s a mostani reactionarius bujtogatásokban főleg szereplők névlistáját. Legutóbbi utja alkalmával, midőn csakugyan el is csipetett, Rómába szán-dékozott az ex-királyhoz, a briganti hadjárat tervét előter-jesztenő s újabb utasításokat veendő. Az angol consul az elfogatásról értesítvén, követelte az angol alattvaló szabadon bocsátását. Azonban az ügyállásról füzetesebben értesített-vén, elállott követelésétől.

Oroszország. Constantin nagy hez. az orosz állam-tanács ipeiglenes elnökének nevezetteti ki a távollevő Bludow helyére, s ezen változástól általánosan a törvényalkotási mun-kálatok siettetését várják. Ezenkívül szóba jött a státus ta-nácsot törvényhozó testületé változtatni át, melynek felét a császár nevezné ki, felét pedig a nemesség választaná. Egy-idejűleg a senatus is elvesztendő bíráskodási jogkörének egy részét s francia mintájú államtanácsba fogna átúteni. — Mondják, hogy egy legfelsőbb törvényszék is fog alakittatni s sajtótörvényis is fogna kibírdettni.

Lengyelországra vonatkozólag a varsói hivatalos lap mart. 23-iki számában következő tartalmú császári határo-zatok voltak közölve: 1) hogy az államtanács alaposan meg-vizsgálhassa a bevételek és államkiadások rovatait, a költ-ségjavaslat folyó évtől fogva a kincstári bizottság által mindig át fog tétetni az államtanácshoz legkésőbb aug. 1-ig, és minden kiadási és bevételi tételnek a mellékelt igazoló okmányok által kell támogatatnia. Ezen költségjavaslat az-után az államtanácsai észrevételek s hozzátoldott előterjesz-tések kapcsában az országghelytartó közvetítése által legfel-sőbb megerősítés alá fognak terjesztetni, legfelébb dec. 1-ső napjáig minden évben; 2) az államtanács indítványba tette az ország bányáinak magán társulatok utján leendő kiakná-zását és hasznosítását, a melyet eddig a pénzügyi szakmá-hoz tartozó kormányi albizottság eszközölt; 3) a császár ezen indítvány rögtöni foganatba vételét elrendelte; 4) a császár elrendelte, miszerint haladéktalanul terjesztessék elébe egy házhitelpénztár terve, mely a varsói házakra kölcsönöket fog kiszolgáltatni. Ily társulatok minden városban fognak alakít-tathatni. 4) A földhitelintézet felhatalmaztatik 1866. évre szóló új záloglevelek kiadására, tekintettel a kis s nagy föld-birtok igényeire. 5) Rendelet adott ki, miszerint a kincstári ingatlanok s ingóságok mielőbb leltározatassanak. 6) Egyéb közigazság szolgáltatási s közigazgatási törvények módosítása rendelkezett el, a benyújtandó tervek alapján; — így például az alaki s alanyi bémentő codex módosítása, hogy jövőben végkép elkerültessek az ostromállapot kibírdetésének szük-sége stb. stb.

Ujabbak. Lemberg, apr. 16. A „Dziennik P.“ mai száma jelenti: Sapieha herceg és Maurojeni ur en-gedélyt nyertek egy Galacztól Bukovina határszéligéig építendő vasutra. A moldva-oláhországi kormány 6%-t biztosít a vállalkozóknak s az építési térnek, a mennyi-ben álladalmi vagy egyházi vagyon volna, díjtalan át-engedését igéri.

— Mostar, apr. Derwis basa Bagnaniba nyomulása alkalmával a dugai szorost is megnyitotta, s Niksic-be kemény fedezet alatt élelmi szállítmányt küldött. Visszatérő útjában a fedezetet több ezer montenegrói és felkelő megtámadta; a támadás azonban négy lesben állott rendes zászlóalj Sami basa vezérlete alatt, kemény csata után, mely mind két félnek sok halottjába és sebesültjébe került, végszavetett. Vukalovich kevés számú követőivel Bielogorába vonult vissza s erősítéseket remél. Az Omer basa által Zubzi, Krusevitze, Dracevitze és Sut-torina számára kinevezett vajdát, Paic Mihályt a porta fogja fizetni.

— A „Sch. Corr.” szerint Omer basa egészségi állapota annyira megromlott, hogy valószínűleg más főpáncsnokot kell helyettesíteni.

— Páris, apr. 16. A „Moniteur” valótlannak mondja azon hírt, mintha a császár Angliába és Poroszországba szándékoznék.

— Új-York, apr. 3. Új Orleans ellen megkezdettek a hadműveletek. Az új-yorki „Times” azt hiszi, hogy a háborúnak a nyár kezdete előtt vége lesz.

— Új-York, apr. 5. A senatus kimondotta arab-szolgásként Columbiában megszüntetését. Az önkénytesekül bevándorolni kívánó rabszolgák részére pénzsegélyt szavazott. A további toborzások az egyesületi hadsereg számára megszüntettek.

— Zágráb, apr. 18. Strossmayer püspök le-

mondott a főispáni méltóságról. Horváth hazafiai körökben e hír lehangoló hatást gyakorolt.

— Korfu, apr. 12. Azok, kik a köztársaságnak Görögországba kebeleztetése mellett izgattak, elfogatván, Cerigo szigetébe belezárattak.

— Turin, apr. 14. A romai kérdést illetőleg jelentik Párisból, hogy Goyon vissza fog hivatni, Lavallette pedig elfoglalja állomását; a francia kabinet azonban még nem akarja bévallani, hogy a status quo-t változtatni akarja.

— Athene, apr. 12. Nauplia lakói minden kapun át menekülnek. Többen megvásárolták a felkelőtől az elmebetéti engedélyt; másokat visszahoztak és börtönbe zártak. Angol és francia hajók felvették a saját nemzetöbelleket. Seeland osztrák ágyunaszád néhány nap előtt megérkezett. Syraba és Maivaba erősítések mentek. A tartományok csendesek. Naupliából folyvást érkeznek altisztek, közkatonák és más menekültek a táborba.

— Trebigne, apr. 18. E hó 14-én véres ütközet volt. A felkelők 50, a törökök 100 halottat vesztek. Derwis basa Niksicben sáncolja magát. A Dugaszoros melletti ütközet 15- és 16-án ismételtetett. A felkelők és montenegróiak 300 embert vesztek. A törökök vesztesége még nincs tudva.

— Berlin, apr. 19. Egy sz. pétervári magánlevél jelenti: A minisztertanács a belügyminiszter által

előterjesztett két fontos indítványt fogadott el. Egyik a szabad megváltási munkát szervezése, a másik az országos képviselő életbeléptetésére vonatkozik.

Legújabb. A „P. H.” írja: Az erdélyi udv. kancelláriánál tegnap hoztak határozatot az Erdélyen át építendő vasutvonal tárgyában; a kancellária azon nézetét fogadta el, mely leginkább uralkodó mind Magyar- mind Erdélyországban, mely szerint a vas-pálya Erdélynek közepén vonulandván át, mind a magyar, mind a székely, mind a román, mind a szász nemzetiségek érdekeit egyenlően látszanék magába foglalni. Az erdélyi udvari kancellária tehát a Nagy-Várad-, Kolozsvár-, Brassó- s Bodzai szoros közt tervezendő vonalat pártolja. Ezen ügy, mint hallom, most a cs. kir. kereskedelmi minisztériumhoz, onnan a m. kir. udvari kancelláriához, s innen a cs. kir. hadügyminisztériumhoz fog még áttétetni illető tárgyalások végett, mielőtt szentesítés alá terjesztetnék.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről

Április 19-kén: Nemzeti kölcsön 83.85. 5 % Metalliques 69.70. Bank-részvény 830.—. Hitel-részvény 204.40. Váltó Londonra 134.20. Ezüst 132.75. Arany 6.32.

Április 17-kén: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyarországi 72.50. Erdélyi 68.25.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS.

(574) 245 1862. Árverési hirdetmény.

A beszerzési és kir. méltóságos kertületi pénzügyi igazgatóságnak jelen 1862-ik év április 5-én 3463 szám alatt kibocsátott rendelete következtében a kövári fiscole dominiumhoz tartozó és gr. Teleki Sándortól confiscált Koltó Katalini rész jószág minden járuléki és regalival együtt, e jelen 1862-ik év május 1-én napján kezdődő és jövő 1865-ik év october 31-ig tehát három és fél évre terjedő időre kiadandó levén, alóli dőzs állam-gazdasági királyi ispánság által, helyben Déézsén, az ispánsági hivatal irodájában nyilvános árverezés útján, a többet ígérőnek jelen 1862-ik év ápril 29-ik napján haszonbérbe fog adattatni.

A nevezett jószág kiküldési ára 1806 /- egy ezer nyolczszáz hat auszt. értékű forintokban van megállapítva.

Az árverezés és kötvényi föltételeket érdeklő fölvilágosító adatok, itt helyben Déézsén a kir. ispánsági hivatal irodájában, a rendes hivatali órákban megtekinthetők.

Bérvagyók a kifizetett napon reggeli 9 órára helyben Déézsén, az illető kiküldési ár 10%-jével, mint szokott bánatpénz (vadium) úgy erkölcsi és vagyoni állapotjukról bizonyítványokkal ellátva meghívattak, s ily módon ellátott offerteiket a déézszi állam-gazdasági királyi ispánsághoz, a kiirt határidő előtt is benyújthatják.

Déézs, április 13-án 1862.

A déézszi állam-gazdasági kir. ispánság.

(572) **Az erdélyi kölcsönös jég- és tűzkármentő társulat** ez évi rendes közgyűlését, a társulati választmány-gyűlés mult hó 22-ki határozata szerint, folyó április hó 27-én d. e. 10 órakor fogja Kolozsvárt az igazgatóság helyiségeiben megtartani.

E közgyűlés tárgyai lesznek:

1. Az 1861-dik évi ügykezelés eredményének előterjesztése.
2. az ugyanazon évi számadások vizsgálatára kijelölt bizottmány jelentése.
3. a választmányi tagok megújítása.
4. az indítványba hozandó tárgyak feletti tanácskozás.

Ezen közgyűlésbeni részvételre a társulat minden tagjait, mint egyaránt jogosítottakat, teljes tisztelettel meghívja

az igazgatóság.

NEM HIVATALOS.

(573) Pályázati hirdetés.

A kolozsvári ev. ref. egyház belvárosi leány-iskolájában a főtanítónői állomás tirességbe jövőn, az azon hitfelekezeti kiképzett tanítónők számára pályázat hirdettetik.

A főtanítónői-állomás javalmái:

- 1) Kész pénzfizetés az egyház pénztárából 420 azaz négszáz husz frt. osztr. értékben.
- 2) Tandij minden tanulótl havonként 1 — egy forint osztr. ért. s e kívül téli fűtésre 1 frt. 50 kr. o. é. A növendékek létszáma jelenben 100-at meghaladja; a tan-év 10 hónap.
- 3) Szállás az iskola épületében, mely áll: 6 szobából, konyhából, kamarából, pincéből és az udvar megett egy kis kertből; a szobák közül négy tan-szoba, kettő pedig járulékaival a főtanítónő lakása.
- 4) Oskolai butorokról s tan-kellékekről az egyház gondoskodik.
- 5) Az egyház díjaz egy férfi- és egy nő segéd-tanítót.
- 6) A vallást egyik helybeli lelkész tanítja.

A főtanítónő kötelességei:

1. E három osztályú leány iskolában az egyház által díjazottokon kívül a tanulók számához képest elegendő számú segéd-tanítót vagy tanítónőt saját költségén tart.
2. A leányiskola mind három osztályában a tanításra felügyel és az egyház által valamint saját költségén beállított segédekkel tanítja a növendékeket.

Tantárgyak: a. betűzés, olvasás, írás magyarul és németül. b. Magyar-nyelvtan. c. Német-nyelvtan. d. Hazai történet és világ-történet, amaz részletesebben, ez pedig csak főbb vonásaiban. e. Földrajt: a magyar korona-tartományok részletesebben, az öt földrész rövid vázlatban. f. Természettan. g. Számtan. h. Szépirás. i. Enek. k. Női munkák.

3. A főtanítónő szorosan felügyel a növendékeknek mind tanulására, mind magok-viseletére és függ az egyháztól.

A pályázók folyó évi június 30-ikáig, folyamodványukat kellő bizonyítványokkal felkészítve alólirhoz bérmentesen beküldeni kértnek.

A választás július közepén meg fog történni, mivel a tanév szeptember 1-sején kezdődik, mikorra a megválasztottnak állomását el kell foglalnia.

A kolozsvári ev. ref. egyháztanács ápril 13-án 1862-ben tartott ülése határozatából

Nagy Péter.

kolozsvári ev. ref. első pap.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel. (Bel-farkasutca 74 sz.)

(576)

Hirdetmény.

A Stojkai fürdő, a folyó évi fürdő időnyre haszonbérbe adatik, minden hozzá tartozó épületekkel és felszereléssel együtt. Bővebbet Groisz Ferdinand ügyvéd úrnál Kolozsvárt.

(553)

A Budai sorsjegyeknek

7-dik huzása

15-dik június helyett e folyó év április 30-kán

fog történni

30,000 o. é. frt főnyereménnyel.

A legkisebb nyeremény, mely ezen sorsjegyek mindenikével a legkedvezőtlenebb esetben is okvetetlen elérhető, 60 — 70 — 80 osztrák forintot tesz.

Ezen válatat Buda várossa 102 fekvő birtokai által van biztosítva, s ezen kívül még mint további biztosíték kezekednek, 1,200,000 frt. értékű sorsolható föld-teher-mentesítési kötelezvények az alóli nagy kereskedő háznak ellenőrsége mellett, a válatat tartalma idejére ellátott alaptörlesztési-pénztára által őriztetve. —

Bécs, februar 1862.

J. G. Schuller és társai

Sorsjegyek kaphatók Kolozsvárt, DIETRICH SAMU kereskedésében.

(575)

Kölcsön-könyvtár Sz.-Udvarhelyt.

Alóliirt van szerencsém a helybeli és vidéki t. cz. közönségnek tudomására juttatni, miszerint a magyar és német szépirodalom legújabb és legjelesebb termékeiből egy kölcsön-könyvtárt nyitottam meg.

Olvasási díj: egy egész évre előre fizetve 8 frt. oszt. ért.

„ „ egy fél évre „ „ 5 „ „ „

„ „ havonként „ „ 1 „ „ „

Könyvekkel, az illető biztosíték letétele mellett, vidékre is szolgálok.

Sz.-Udvarhely, április 15-én 1862.

Dobray Nándor.

(549) | 22/4 (4—12)

Cs. kir. szabadalmazott és első amerikai szabadalmat nyert

átalán kedvelt

ANATHERIN-SZÁJVIZE

bécsi fogorvos POPP J. G. urnak. Ára 1 ft. 40 kr. o. é.

Ezen 13 év óta használatban levő szájjviz a fog- és szájrészekre nézve mint egyike a legjobb ószereknek bizonyult be, magas és fűfűvárosok által toltette-eszközül használtatik, nézserint pedig a legkínáltabb orvosi egyéniségek által számos bizonyítványokkal helyeseltetve, minden további dicsegetés fölösleges.

FOG-OLAJ.

melylyel az ember sajátkezüleg dughatja be odvas fogát. Ára 2 ft. 10 kr

Cs. kir. legm. kiválts.

ANATHERIN-FOGPÁSZTA. Ára 1 frt 22 kr.

NÖVÉNY-FOGPOR. Ára 36 kr. o. é.

BIZOMÁNYOSOK:

Kolozsvárt: Wolf J. és Khudy J. gyógyszer. Tordán: Wolf G. gyógyszer. Szebenben: Zöhrer és Müller, Steiner gyógyszerész. Brassóban: Fabick János fiai és G. János fiai. Károly-Fehérvárt: Sander gyógyszerész. Rusz, Wagner könyvárus. Segesvárt: Misselbacher J. M. Besztercén: Dietrich és Fleischer. Déézsén: Kremer S. Déézsén: Büchler A. Medgyesen: Folbert gyógyszer. Nagy-Engyeden: Oberth J. gyógyszer. Nagy-Váradon: Janki J. Huzella. Fogarason: Nehrer. Maros-Vásárhelyt: Bucher D. és Fogarasi. Balázsfalván: Korvig T. Szászvároson: Leonhardt J. és Wostch gyógyszer. Szász-Régenben: Traugott és Wachner. Zilahon: Ifj. Ábrahám Gábor. Debreczenben: Bezler gyógyszer. Saltzman, és Czanak J. S.-A.-Ujhelyt: Deutsch József. Szinyér-Várallyán: E. Gerber gyógyszer. Szathmárt: Veisz J. Márm.-Szegeten: Hofman és Rath. Holdmező-Vásárhelyt: Wagner K. gyógyszer. N.-Károlyban: Jellinek gyógyszer. Nagy-Bányán: Tapp gyógyszer. Ó.-Maróthon: Pfeiffer urak.